

Arresten in de zaken T-9/11 Air Canada, T-28/11 Koninklijke Luchtvaart Maatschappij, T-36/11 Japan Airlines, T-38/11 Cathay Pacific Airways, T-39/11 Cargolux Airlines International, T-40/11 Latam Airlines Group e.a., T-43/11 Singapore Airlines e.a., T-46/11 Deutsche Lufthansa e.a., T-48/11 British Airways, T-56/11 SAS Cargo Group e.a., T-62/11 Air France-KLM, T-63/11 Société Air France en T-67/11 Martinair Holland / Commissie

Pers en Voorlichting

Het Gerecht verklaart het besluit nietig waarbij de Commissie meerdere vliegtuigmaatschappijen geldboeten ten bedrage van ongeveer 790 miljoen EUR heeft opgelegd wegens hun deelname aan een mededingingsregeling op de luchtvrachtmarkt

Volgens het Gerecht zijn de motivering en het dispositief van het besluit tegenstrijdig

Op 7 december 2005 heeft de Commissie een verzoek om immuniteit uit hoofde van haar „clementiemededeling van 2002”¹ ontvangen van Deutsche Lufthansa en haar dochtermaatschappijen, Lufthansa Cargo en Swiss International Air Lines. Volgens dit verzoek bestonden er tussen meerdere ondernemingen die actief waren op de luchtvrachtmarkt, mededingingsbeperkende contacten die met name betrekking hadden op de brandstoftoeslag en de veiligheidstoeslag (die was ingesteld ter compensatie van de kosten van bepaalde veiligheidsmaatregelen die verplicht werden na de terroristische aanslagen van 11 september 2001).

Op 14 en 15 februari 2006 heeft de Commissie onaangekondigde inspecties uitgevoerd. Op 9 november 2010 heeft de Commissie een besluit² vastgesteld. In de motivering ervan wordt geconstateerd dat er sprake is van één enkele voortdurende inbreuk op de Europese mededingingsregels op het grondgebied van de Europese economische ruimte en Zwitserland. Volgens de Commissie hebben meerdere luchtvrachtvervoerders (zie tabel) hun handelwijze inzake de tariefbepaling van vrachtdiensten gecoördineerd. In het dispositief van het besluit worden vier inbreuken over verschillende tijdvakken en routes vermeld. Sommige inbreuken zouden door alle betrokken vervoerders zijn gepleegd, andere door slechts een beperkte groep vervoerders. De Commissie heeft alle betrokken vervoerders geldboeten opgelegd, met uitzondering van Lufthansa en haar dochtermaatschappijen, die immuniteit hebben gekregen.

De betrokken vervoerders³ hebben tegen het besluit van de Commissie beroep ingesteld bij het Gerecht van de Europese Unie. Een aantal vervoerders heeft met name aangevoerd dat zij aan de hand van het bestreden besluit niet kunnen vaststellen wat de aard en de omvang zijn van de hun verweten inbreuk of inbreuken. In de artikelen 1 tot en met 4 van het dispositief van het besluit worden namelijk vier inbreuken voor verschillende tijdvakken en routes vermeld, die zijn gepleegd door verschillende vervoerders, terwijl de motivering ziet op één enkele voortdurende wereldwijde inbreuk, die betrekking heeft op alle routes. In de procedure is door alle verzoeksters gesteld dat de motivering en het dispositief van het besluit tegenstrijdig zijn.

In zijn arresten van heden benadrukt het Gerecht allereerst dat het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming meebrengt dat het dispositief van een besluit waarin door de Commissie

¹ Mededeling betreffende immuniteit tegen geldboeten en vermindering van geldboeten in kartelzaken (PB 2002, C 45, blz. 3).

² Besluit C(2010) 7694 definitief betreffende een procedure op grond van artikel 101 VWEU, artikel 53 van de EER-Overeenkomst en artikel 8 van de Zwitserse Overeenkomst (zaak COMP/39258 – Luchtvracht).

³ Met uitzondering van Qantas.

een inbreuk op de mededingingsregels wordt vastgesteld, bijzonder duidelijk en ondubbelzinnig moet zijn, en dat de aansprakelijk gestelde en gestrafte ondernemingen deze aansprakelijkheidsstelling en oplegging van de sancties, zoals zij uit dat dispositief naar voren komen, moeten kunnen begrijpen en betwisten.

Het Gerecht herinnert eraan dat de nationale rechterlijke instanties zijn gebonden door het besluit van de Commissie, hetgeen vereist dat het dispositief ervan eenduidig kan worden begrepen. Meer bepaald moeten de nationale rechterlijke instanties kunnen begrijpen wat de omvang van deze inbreuk is, alsmede de hiervoor aansprakelijke personen kunnen aanwijzen, teneinde hieraan de nodige gevolgen te kunnen verbinden met betrekking tot de vorderingen die gelaedeerden van deze inbreuk ter vergoeding van de door de inbreuk veroorzaakte schade hebben ingesteld.

Ook benadrukt het Gerecht dat in de bewoordingen van het dispositief van een besluit waarbij een inbreuk op de mededingingsregels is vastgesteld, de wederzijdse rechten en plichten van bedoelde personen worden vastgesteld.

In het onderhavige geval volgt uit de lezing van de gehele motivering van het besluit dat de Commissie één enkele mededingingsregeling omschrijft, die wordt aangemerkt als één enkele voortdurende inbreuk ten aanzien van alle routes die vallen onder de mededingingsregeling waaraan alle beschuldigde vervoerders zouden hebben deelgenomen. Deze zouden, in het kader van één algemeen plan en door middel van één netwerk van bilaterale en multilaterale contacten, hun gedragingen hebben gecoördineerd met betrekking tot, ten eerste, de ontwikkeling van de brandstof- en veiligheidstoelagen en, ten tweede, de betaling van commissie over deze heffingen aan de expediteurs waarmee zij werkten. Deze coördinatie zou op wereldwijde schaal hebben plaatsgevonden en dus gelijktijdig betrekking hebben gehad op alle in dat besluit bedoelde routes.

In het dispositief van dat besluit worden echter hetzij vier afzonderlijke voortdurende inbreuken, hetzij één enkele voortdurende inbreuk vastgesteld, waarvoor enkel de vervoerders aansprakelijk worden gesteld die, op de in de artikelen 1 tot en met 4 ervan bedoelde routes, rechtstreeks zouden hebben deelgenomen aan de inbreukmakende gedragingen die in deze artikelen worden bedoeld, of op de hoogte zouden zijn geweest van heimelijke afspraken over deze routes. **Het Gerecht stelt dus vast dat er sprake is van een tegenstrijdigheid tussen de motivering van het besluit en het dispositief ervan.**

Het Gerecht sluit uit dat de verschillen tussen de motivering en het dispositief van het besluit kunnen worden verklaard door het feit dat de vervoerders die niet in bepaalde artikelen van het dispositief staan vermeld, niet vlogen op de routes waarop deze artikelen zien. Deze verklaring druist in tegen de gedachte in de motivering van het besluit dat sprake is van één enkele voortdurende inbreuk, die bestaat uit een geheel van concurrentiebeperkende gedragingen waarvoor alle deelnemers aansprakelijk zijn, ongeacht de betrokken routes. De vervoerders worden bovendien aansprakelijk gesteld voor de gehele inbreuk die in ieder artikel wordt bedoeld, zonder onderscheid tussen de routes waarop zij vlogen en die waarop zij niet vlogen. Derhalve leidt de aanvaarding van een dergelijke verklaring tot de overweging dat het dispositief is gestoeld op twee tegenstrijdige redeneringen.

Voorts stelt het Gerecht vast dat de motivering van het bestreden besluit zelf niet gespeend is van enige interne incoherentie. In deze motivering staan namelijk beoordelingen die moeilijk zijn te verenigen met het bestaan van één enkele inbreuk die alle in het dispositief bedoelde routes bestrijkt, zoals omschreven in die motivering.

Tot slot concludeert het Gerecht dat de interne tegenstrijdigheden in het bestreden besluit afbreuk hebben gedaan aan de rechten van verdediging van de betrokken vennootschappen en het Gerecht verhinderen zijn toezicht uit te oefenen.

Het Gerecht verklaart het besluit van de Commissie dan ook nietig voor zover het betrekking heeft op de betrokken vervoerders.

Overzichtstabel

Betrokken vennootschappen	Door de Commissie opgelegde boete (in EUR)	Resultaat
Air Canada	21 037 500	Nietigverklaring
Air France-KLM	182 920 000 (hoofdelijk met Société Air France) 124 440 000 (hoofdelijk met Koninklijke Luchtvaart Maatschappij)	Nietigverklaring
Société Air France	182 920 000 (hoofdelijk met Air France-KLM)	Nietigverklaring
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij	2 720 000 124 440 000 (hoofdelijk met Air France-KLM)	Nietigverklaring
British Airways	104 040 000	Nietigverklaring
Cargolux Airlines International	79 900 000	Nietigverklaring
Cathay Pacific Airways	57 120 000	Nietigverklaring
Japan Airlines Corp. Japan Airlines Co.	35 700 000 (ieder hoofdelijk)	Nietigverklaring
Latam Airlines Group (voorheen LAN Airlines) Lan Cargo	8 220 000 (ieder hoofdelijk)	Nietigverklaring
Lufthansa Cargo Lufthansa Swiss	0	Nietigverklaring
Martinair Holland	29 500 000	Nietigverklaring
Qantas Airways	8 880 000	Geen beroep ingesteld
SAS SAS Cargo Group Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden	22 308 250 (alleen SAS) 4 254 250 (hoofdelijk met SAS Cargo Group en Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden) 32 984 250 (hoofdelijk	Nietigverklaring

	met SAS Cargo Group en SAS) 5 355 000 (alleen Scandinavian Airlines System Denmark-Norway-Sweden) 5 265 750 (ieder hoofdelijk)	
Singapore Airlines Cargo Singapore Airlines	74 800 000 (ieder hoofdelijk)	Nietigverklaring

NOTA BENE: Tegen de beslissing van het Gerecht kan binnen een termijn van twee maanden vanaf de betekening ervan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof.

NOTA BENE: Het beroep tot nietigverklaring strekt tot nietigverklaring van met het recht van de Unie strijdige handelingen van de instellingen van de Unie. Onder bepaalde voorwaarden kunnen de lidstaten, de Europese instellingen en particulieren bij het Hof van Justitie of het Gerecht een beroep tot nietigverklaring instellen. Indien het beroep gegrond is, wordt de handeling nietig verklaard. De betrokken instelling moet in voorkomend geval voorzien in de door de nietigverklaring van de handeling ontstane leemte in de regelgeving.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Gerecht niet bindt.

De volledige tekst van de arresten (([T-9/11](#), [T-28/11](#), [T-36/11](#), [T-38/11](#), [T-39/11](#), [T-40/11](#), [T-43/11](#), [T-46/11](#), [T-48/11](#), [T-56/11](#), [T-63/11](#), [T-62/11](#) en [T-67/11](#)) is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170